

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tertia Seraphica Vinea, Sive Tertius Ordo De Poenitentia
à S.P.N. Francisco institutus**

Pauck, Engelbert

Coloniae, 1720

Caput XVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64103](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64103)

E P I T A P H I U M

In Delubro Basilicæ Assisiensis,
Viri Seraphici, Catholici, Apostolici,
FRANCISCI

Romani, celsâ humilitate conspicui,
Christiani Orbis Fulcimenti,
Ecclesiæ Reparatoris.

Corpori, nec viventi, nec mortuo.

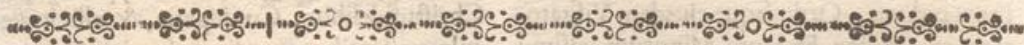
CHRISTI CRUCIFIXI

Plagarum clavorumque Insignibus
admirando.

P A P A

*Collacrymans, letificans, & exultans,
Jussu, manu, munificentia
posuit*

Anno Domini M. CC. XXVIII.

C A P U T XVI.

In quo Regula, & Statuta Tertii Ordinis de Pœnitentia; ex Constitutionibus Apostolicis, & Decretis Capitulorum Generalium, Ordinis S. FRANCISCI de Observantia, ab *Innocentio XI.* specificè confirmata, deprompta, & compilata continentur.

XXXIX. **P**Ræmittimus pro firmitate Regulæ, ac statutorum ejus; (quæ infra planius transcribentur) quod Tertius Ordo de Pœnitentia à S. P. FRANCISCO

1221, non ad formam Religionis (prout primus Ordo Fratrum Minorum, & secundus S. Claræ) sed sub certo, ac honesto vivendi, sèque vestiendi modo, pro personis

H 2

secu-

sæcularibus cujuslibet statûs, & sexûs, extra Claustra, in propriis ædibus degentibus institutus fuerit; pro quo Ordine quàm plurimæ emanârunt à Sede Apostolica Constitutiones, quæ illius privilegia, & gubernium concernunt, harum principales à summis Pontificibus hîc nominandis sunt expeditæ. Quid *Honorius III.* & *Gregorius IX.* pro dicto tertio Ordine statuerint; videri poterit in litteris: *de restanda.* Et: *minus patenter.* Et *cùm illorum.* Nec non: *cùm delicti.* incipientibus. XXX. Martii. XXVI. Maji. II. Augusti. & IV. Junii. annorum 1223. 1229. & 1230. expeditis.

XL. Horum vestigia in elargitione favorum & gratiarum sequendo, *Innocentius IV.* in litteris: *Vota Devotorum.* XIII. Junii datis, hunc Ordinem Ministro Generali, ac Provincialibus Fratrum Minorum regendum, corrigendum, ac visitandum subjecit. *Alexander IV.* in Brevi: *Pia desideria.* XXVII. April. 1255. & *Urbanus IV.* in Brevi: *Pium arbitantes.* V. Julii 1264. Privilegia per suos Prædecessores Tertio Ordini concessa conservando, alia addiderunt; quibus *Nicolaus IV.* ampliorem gratiam adjunxit, dum in Bulla: *Supra montem.* tertium prædictum Ordinem anno 1289. de novo approbavit, & illius Regulam ad meliorem formam reduxit, Ordinisque ejusdem Visitatorem ex Ordine Fratrum Minorum assumi debere per alias litteras: *Unigenitus Dei.* 1290. maturè sancivit. Privilegia dicto Ordini tertio de Pœnit. concessa, & concedenda ad Tertiarios (Tertiaras) Visitatorem ex Ordine Fratrum Minorum amplectentes restringendo. *S. Cælestinus V.* in litteris, quarum initium est: *Dignum esse.* V. Septemb. 1291, promulgatis. Privilegia Tertiariis Aquilæ auxit, idémque extendit ad Tertiarios Alemanniæ in propriis ædibus degentes, pro ut apparet ex litteris: *Devotionis vestra.*

28. Julii. 1296. expeditis. *Gregorius XI.* in Constit. *Tenor quarundam,* *Nicolai IV.* constitutionem anno 1372. ad Tertiarios Diocesis Leodiensis transmisit; sub quibus ordinationibus ac privilegiis, Alumni hujus Ordinis, usque ad tempus *Bonifacii IX.* in propriis domibus permanserunt. Cæterum sub regimine hujus Pontificis permulti in communi, seu religiosa, & claustrali Communitate vivere cœperunt, & Superiores ac Visitatores ex Ordine proprio obtinuerunt; alii verò in communem vitam, & claustralem perfectionem condescendere noluerunt; proindèque sub visitatione, correctione, & gubernio ab *Innocentio IV.* & *Nicolao IV.* (ut præfertur) præscriptis, sunt conservati. Idque in litteris *Joannis XXIII.* *Cum privilegiis.* 17. Junii. 1414. expeditis sancitum fuit, & ampliore modo à *Martino V.* in Brevi: *Licèt inter cetera.* 9. Octob. 1427. stabilitum reperitur. Licèt autem tempore *Eugenii IV.* Tertiarii quidam ex illis (qui in Conventu vivebant) obtinuerint, Vota Religionis emittere, ac Visitatores à summâ Sede habere. Ut constar ex litteris *Clementis VII.* *Ad uberes fructus.* ubi dicitur; Et licèt Regula de Pœnitentia per S. FRANCISCUM instituta, & per *Nicolaum* Prædecessorem approbata [prout in ea apparet] pro Christi fidelibus, Conjugatis, & aliis in sæculo existentibus, ordinata fuerit, & à tempore dicti *Eugenii* Prædecessoris (ut ex ejus litteris prædictis apparet) Fratres Ordinis de Pœnitentia, hujusmodi domos, & loca in communi habitare cœperint: tamen præfatus *Eugenius IV.* in aliis litteris, quarum initium est: *Exposcit dilectorum* Tertiarios utriusque sexûs in terris Austriacis, & Diocesi Aquilejensi existentibus, directioni, ac visitationi Fratrum Min. de Obs. anno 1444. subjecit, ac facultatem recipiendi ad Habitum, & Professionem dicti Ordinis, præfatis

fatis Fratribus Minoribus concessit; & id ipsum Fratribus Minoribus de Obs. in Hungaria & Bosnia degentibus, in aliis litteris, sub simili forma incipientibus 31. Janua. 1444. ex certa scientia indulgit; & in Brevi: *Ordinis tui*. Sorores Tertii Ordinis in communi in partibus Hispaniæ viventes Ministro Generali Observantium subesse debere Anno 1446. sancivit; idemque *Calixtus III.* in litteris, quarum initium est: *Devotionis vestrae*. 1457. datis pro Terra Sancta decrevit. Item quod Guardianus, sive ejus locum tenens possit quoscunque recipere, & induere Habitum Tertii Ord. & instituere inter illos Ministrum, vel Ministram juxta morem Regulæ Tertii Ord. in partibus Jerosolymitanis. *Pius II.* 13. Julii. 1462. constitutionem: *Pia Deo*. expedit, in qua personas utriusque sexûs dicti Tertii Ordinis, sub receptione, curâ, visitatione, correctione, & Prælatura omnimoda Fratrum Minorum de Obs. Regni Castellæ constituit, omnésque Prædecessorum litteras in contrarium facientes annullavit.

Sixtus IV. 29. Novemb. 1471. litteras: *Sedes Apostolica*. Tertiariis Religiosis Italiæ dedit, in quibus privilegia, & exemptionem à gubernio Fratrum Minorum per aliquos Prædecessorum suorum iis concessam confirmavit. Cæterum 15. Octob. ejusdem anni, constitutionem: *Romani Pontificis*. expedit; in qua universum gregem Tertii Ordinis ubique terrarum (juxta dictam *Innocentii IV.* Constitutionem) directioni, visitationi, correctioni, receptioni, ac gubernio Fratrum Minorum supposuit, irritum & inane declarando, quidcunque ab aliquibus in contrarium fieret. Quæ constitutio ad viridem Observantiam fuit redacta quoad Tertiarios Sæculares, & etiam quoad plurimos in communi, aut in Clausura sub III. votis Religionis degentes; ut constat ex aliis

litteris præcedentium confirmativis 26. Octob. 1477. quorum initium est. *ex Apostolica servitutis*. nec non ex sanctione *Innocentii VIII.* qui in Brevi: *Exhibita* 5. April. 1492. dato, Judices nominavit, qui Fratres Minores Germaniæ in dicta superioritate conservarent, præfatásque *Innocentii IV.* & *Sixti IV.* constitutiones observari facerent. Colligitur ex aliis litteris *Alexandri VI. Rationi congruit*. 26. Aug. 1492. ex constitutione. *Exponi nobis* ab eodem Pontifice 16. Maji. 1500. factâ, in qua concessit Superioribus Observantium, quod possent assignare Tertiariis, ubique ultra Montes commorantibus, Confessores sæculares, vel alterius Religionis. *Julius II.* per quoddam Breve: *Exponi nobis*, præmemoratas *Innocentii IV.* & *Sixti IV.* Constitutiones 15. Octob. 1507. confirmavit, ac per orbem universum observari præcepit. Deinde 8. Februa. 1508. in Brevi: *Romani Pontificis*. declaravit Tertiarios Religiosos Congregationis Lombardiæ in prædicta sæpius constitutione comprehendi debere. Cæterum pro aliis iterum in alio Brevi: *Exponi nobis*. suas *Innocentii IV.* & *Sixti IV.* litteras, superioritatem hanc FF. Minoribus concedentes 7. Janua. 1509. innovavit. *Leo X.* in Brevi: *Dudum*. 10. Octob. 1519. omnia supradicta in suo vigore, & robore permanere debere, etiam post Decreta, hac super re in CC. *Lateranensi* facta, benignè sancivit, eaque omnia *Clemens VII.* in Brevi: *Dum uberes fructus*. 30. Maji. 1525. Et *Paulus III.* in Brevi: *Ad fructus uberes*. 8. Novemb. 1534. sub amplissima forma confirmarunt. Et quamvis *Clemens VII.* in Brevi: *Ad uberes fructus*. Tertiariis in pluribus Hispaniæ partibus commorantibus, Visitatorem Generalem ex proprio Ordine assumendum 15. Martii 1526. concesserit, ipsumque privilegiis, ac gratis Ministro Gen. Fratrum

Minorum, pro gubernio, visitatione, ac correctione, uti & pro receptione Sæcularium, in propriis domibus, etiam in Matrimonio manentium, ad Habitum & Professionem dicti Ordinis, concessis, frui posse, ac debere disposuerit; tamen præfatus *Paulus III.* in Brevi: *Exponi nobis.* instantiam audivit FF. Minorum sic reclamantium,

(Exponi nobis nuper fecerunt dilecti Filii, tam Generalis, quam per Provincias Castellæ, & Legionis, Regnorum constituti, universi, ac singuli Provinciales Ministri Ordinis Fratrum Minorum Reg. Observantiæ; quod, licet ipsi juxta Privilegia, & Indulta Apostolica, tam per fel. mem. *Nicolaum IV.* *Eugenium IV.* ac *Sixtum IV.* *Alexandrum VI.* *Julium II.* ac *Leonem X.* quam per alios Romanos Pontifices, Prædecessores nostros, dicto Ordini concessa, quibus inter alia cayeretur expressè; quod Moniales, vel Sorores, & aliæ utriusque sexûs personæ, tam conventualiter, quam in sæculo degentes, Tertiæ Ordinis S. FRANCISCI de Pœnitentia nuncupati, qui etiam conjugati in ipso conjugio permanendo, juxta Regulæ istius Tertiæ Ordinis Instituta, profiteri possint; illorûmque domus, & Monasteria visitationi, correctioni, regimini, curæ & administrationi Fratrum Minorum Reg. Observantiæ omnino subiacere debeant, fuerint hæcenus (pro ut adhuc existunt) in possessione, vel quasi Jure, visitandi, corrigendi, & reformandi Monasteria, & domos, illorûmque Moniales, & Sorores, & alias personas Tertiæ Ordinis hujusmodi. Nihilominus. &c.) maturòque habito super præmissa consilio Judices delegatos constituit, qui præactas *Clementis VII.* litteras in omnibus, quæ iisdem exponentibus, vel eorum juribus præjudicium generare reperirent, ad terminos Juris reducerent, easque sinè dictorum exponentium præjudicio intelligendas

esse stabilivit; nec sinè effectu, ut constat ex ejusdem Pontificis litteris: *Exponi nobis* 11. Octob. 1538. Et: *Honestis petentium desideriis.* 12. 7bris. 1544. datis. Omnèsque præmemorata litteræ, ac facultates, visitandi, corrigendi, gubernandi, ad Habitum & Professionem Tertiæ Ordinis Sæculares in propriis ædibus, etiam in Conjugio permanentes recipiendi, à Pontificibus supra relatis concessæ FF. Minoribus de Obs. in diversis confirmationibus Privilegiorum, & gratiarum, tam prædicti Ordinis FF. Min. de Obs. quam Tertiæ Ordinis, per diversos summos Pontifices, ejusdem *Pauli III.* Successores confirmatæ, & innovatæ fuerunt, & signanter per *Julium III.* in Brevi: *Dum Regularis.* 28. Julii. 1550. per *Paulum IV.* in Brevi: *Ex clementis Sedis.* 27. April. 1561. ac *S. Pium V.* in Brevi: *Ea est Officii.* 3. Julii. 1568. in quo (uti jam dictum) gregem universum Tertiæ Ordinis, Generali, & Provincialibus Ministris Fratrum Minorum de Obs. subjecit; & ex tunc sub præfatorum Superiorum obedientia, & directione, omnes personæ Tertiæ Ordinis generaliter permanserunt, & tam ex Tertiariis trium Statuum, qui vigore præmemoratarum litterarum *Clementis VII.* & *Pauli III.* nec non aliorum Prædecessorum Pontificum, sub obedientia Prælatorum sui Ordinis exempti à gubernio, directione, & correctione Superiorum Observantium, sive in communi, sive in particulari vivebant; quam ex aliis, qui juxta præfatas plurium Pontificum præmemoratorum constitutiones, obedientiæ, directioni, ac visitationi Fratrum Minorum de Obs. suppositi in tribus statibus vivebant, effectum est unum corpus mixtum, cum corpore aliarum Provinciarum obedientiæ dictorum Superiorum de Obs. subjectarum, salvis tamen semper manentibus Regulæ statutis, & reliquis privilegiis, quibus prædicti

dicti Tertiarii uti poterant, & consueverant ante præfatam *S. Pii V.* constitutionem, aditâ ad illorum favorem Privilegiorum communicatione, quæ in dictâ constitutione continetur. Et licet omnia prædicta ex certâ scientiâ innovata ac confirmata fuerint, per litteras *Gregorii XIII.* incipientes: *Ex benigna*, quibus privilegia & concessiones trium Ordinum 21. Mart. 1575. confirmavit; tamen *Sixtus V.* in Brevi: *Romani Pontificis.* 29. Mart. 1586. expedito. Tertiarios Regulares, per totam Italiam existentes, ad statum (in quo ante fatam *S. Pii V.* constitutionem permanferant) restituit; facultatem simul Generali Ministro Fratrum Minorum de Obs. concedendo: ut Visitatorem Generalem dicti Ordinis confirmaret, ipsûmque Ordinem singulis quadrienniis visitare posset. Cæterum pro aliis mundi partibus dicta *S. Pii V.* constitutio in suo vigore relicta fuit. Et ex vi illius, aliarumque litterarum Pontificum supra nominatorum Superiores Regularis Observantiæ S. FRANCISCI Jure proprio, & ordinario, omnibus Privilegiis, juribus, consuetudinibus usi fuerunt, quoad gubernium, receptionem ad Habitum, visitationem, ac correctionem trium Statuum dicti Tertii Ordinis: quibus uti poterant, & consueverant Superiores, qui antea ex eodem Tertio Ordine assumebantur, ipsique Tertiarii trium statuum à tempore illo, usque ad præsens tempus, communicatione Privilegiorum, ac concessionum, de qua fit mentio in litteris *Gregorii XIII. Ex benigna.* & in aliis ejus Prædecessorum, præmemoratorum Pontificum gaudere non destiterunt. Omnia supradicta comprehensa debent intelligi in Generalibus Constitutionibus Privilegiorum trium statuum S. FRANCISCI videnda in litteris

Sixti V. Etsi Mendicantium. 5. Octob. 1597. *Pauli V. Injuncti nobis.* 1. Decemb. 1609. *Urbani VIII. In plenitudinem.* 1625. Et *Sanctissimi Domini nostri Innocentii XI. Exponi nobis.* 5. Septemb. 1686. quæ confirmationes ad alia etiam privilegia, Indulta, & Brevia extenduntur, quæ ad favorem, seu instantiam Fratrum Minorum de Obs. à summa Sede, pro personis trium statuum Ordinis prædicti de Pœnitentia, ac pro Oratoriis, Ecclesiis, Capellis, & Locis piis ipsarum: nec non pro subsistentia Statutorum, & Constitutionum, juxta tenorem præcedentium, horumque Brevium (prout infra dicitur) editorum, & præfatarum personarum gubernio, ac directione; & ad Habitum, ac Professionem legitimâ receptione, & pro exclusione tam Fratrum Capucinatorum, quam aliorum Ordinum, nec non aliorum Ordinariorum loci à præfato gubernio, receptioneque dictarum personarum ad Habitum, & Professionem sub diversis Pontificalibus emanarunt, quæ ad longum continentur in litteris felicis record. *Sixti IV. Sacri Prædicatorum, & Minorum Ordines.* de Anno 1479. *Leonis X. Superioribus diebus.* 14. Maji, 1517. *Pauli V. Que pro augenda.* 14. Martii 1613. *Urbani VIII. Injuncti nobis &: divine Majestatis.* Et: *Ad eximios.* nec non: *Cum sicut.* sub diebus. 16. Octob. 24. Jun. 31. Octob. & 5. ejusdem mensis: annorum 1625. 1626. 1634. 1638. *Alexandri VII. Emanavit ac: Exponi nobis.* 10. Octob. 1672. & *Innocentii XI. Ecclesie Catholica.* 28. Jun. 1686. in ultimis his litteris autem approbatur receptio Sæcularium ad Tertium Ordinem juxta Statuta in speculo Seraphico contenta, & Regulam à *Nicolao IV.* dispositam; quæ hic cum memoratis Statutis transcribitur.

RE-

REGULA TERTII ORDINIS
de Pœnitentia

cum Statutis approbatis
ab INNOCENTIO XI.

NICOLAUS Episcopus. Servus
Servorum Dei.

Dilectis Filiis, Fratribus: & dilectis in Christo Filiabus, Sororibus, Ordinis Fratrum Minorum de Pœnitentia: tam præsentibus, quàm futuris, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

LXI. **S**upra montem Catholicæ fidei, quam populos gentium (qui ambulant in tenebris) Discipulorum Christi sincera devotio, igne charitatis exæstuans, verbo sollicitæ prædicationis edo uit, quàmque Romana tenet, ac servat Ecclesia; solidum Christianæ Religionis noscitur positum fundamentum, nullis unquam concutiendum turbibus, nullis quasandum fluctibus tempestatum. Hæc etenim est recta, veraque Fides; absque cuius consortio nemo in conspectu Altissimi acceptus redditur, nemo gratosus occurrit. Hæc est, quæ salutis semitam præparat, & felicitatis æternæ præmia, gaudiâque pollicetur, adeoque gloriosus Christi Confessor B. FRANCISCUS hujus Ordinis Institutor, viam ascendendi ad Dominum, verbo pariter, & exemplo demonstrans, ipsius sinceritate Fidei suos filios erudit, eosque illam profiteri, constanter tenere, verbo simul ac opere voluit adimplere, ut per ejus semitam salubriter incedentes mererentur post vitæ præsentis ergastulum, æternæ Beatitudinis effici possessores.

De Modo examinandi Volentes ingredi Tertium Ordinem.

CAPITULUM I.

XLII. **N**os igitur Ordinem ipsum opportunis favoribus prosequentes, & ad ejus augmentum benignius intendentes, statuimus, ut omnes, quos ad servandum hujusmodi vitæ formam assumi contigerit; ante receptionem ipsorum, de Fide Catholica, & obedientiâ erga præfatam Ecclesiam diligenti examini subdantur. Si que eam professi firmiter fuerint, veramque crediderint, ad eundem admitti, seu recipi tuto poterunt. Cavendum tamen est; ne quis Hæreticus, vel suspectus de Hæresi, aut etiam infamatus, ad vitæ ipsius observantiam quomodolibet admittatur. Et si talem inveniiri contigerit, fuisse receptum, assignetur quanto citius Inquisitoribus hæreticæ pravitatis puniendus.

STATUTA CAPITULI I.

SI Volens ingredi Ordinem fuerit Dominus, vel Domina alicujus tituli, Eques alicujus Ordinis Militaris, Sacerdos, notoriæ Nobilitatis, familiaris S. Officii, vel notæ qualitatis homo: ratione Statûs, aut Personæ non est de ejus genere inquirendum. Sicut neque, si fuerit frater, aut filius prædictarum Personarum, vel Fratris alterius ex hoc Tertio Ordine. Non est etiam facienda inquisitio de illorum genere, qui Fratrem habent in aliqua Religione ab Ecclesia Dei approbata. Quando etiam Prælati superiores, vel is, qui Habitum concedit, novit ejusmodi Personas esse virtuosas, ac devotas, non autem dissolutas, aut scandalosas; poterit eosmittere ad Ordinem, absque prævia inquisitione de
vita

vita & moribus. Non debet etiam concedi Habitus alicui Personæ; quæ non habet officium, facultates, reditus, commercium: quo se possit sustentare, ne detur occasio murmurandi in populo, quod Habitum suscipiat in ordine ad mendicandum, vel gravandum alios. Non dabitur etiam Habitus Eremitis extra hæc Regna degentibus; uti nec iis; quorum ignoratur Domicilium: uti & iis est negandus, qui non possunt se exercere aliquo labore honesto, unde possint sustentari, aut qui non sunt notæ virtutis. Vestiantur semper in Capella Tertii Ordinis, si sit; ubi verò hæc non est? in ea, quæ in Conventu pro Tertiariis destinatur; ubi verò non sunt Conventus Ordinis nostri? Si sint Moniales nostræ? in earum Conventibus teneant suam Capellam, & exercitia. Quòd si nec harum Conventus adsit; in Ecclesia Parochiali sua servabunt Exercitia (de licentia tamen eorum, quorum interest) & Habitum conferent. Nunquam verò concedatur Habitus in Oratoriis, aut ædibus privatis, nisi ob causam urgentissimam, & cum dispensatione, Superiorum, vel Visitatoris, aut ex consensu Discretorum Tertii Ordinis.

De Forma recipiendi Volentes ingredi Tertium Ordinem.

CAPITULUM II.

XLIII. **S**I quis Fraternitatem hanc ingredi voluerit; Ministri ad eorum receptionem deputati, ejus Statum, conditionem, & officium diligenter explorent, Fraternitatis hujus onera, & præcipuè restitutionem Bonorum alienorum eidem exponentes. Quibus præmissis (si eidem placuerit) juxta formam hujusmodi induatur, & de alienis (si quæ apud eum fuerint) satisfacere studeat, in pecuniâ numeratâ, vel secundum
Vinea Seraphica.

præstitam pignoris cautionem (sèque nihilominus reconciliare procuret. Quibus omnibus ad effectum perductis, post unius anni spatium, cum aliquorum Discretorum Fratrum consilio (si iis videatur idoneus) recipiatur. Hoc modo, videlicet: ut promittat se Præcepta Divina omnia servaturum, atque satisfacturum [ut convenit] de transgressionibus; quas contra hanc vivendi methodum commiserit; ubi interpellatus fuerit, ad Visitatoris voluntatem. Et hæc promissio ab eo facta per manum publicam scripto notetur. Alio autem modo nullus à Ministris recipiatur, nisi eisdem aliter visum fuerit, conditione Personæ, & ipsius instantiâ, sollicitâ consideratione discussis. Ordinamus præterea statuentes, ut nullus post istius Fraternitatis ingressum, de eadem egredi valeat, ad sæculum reversurus, possit tamen liberè transire ad aliam Religionem approbatam. Uxoribus verò in Matrimonio constitutis, non pateat ad consortium dictæ Fraternitatis ingressus, nisi de Maritorum suorum licentiâ & consensu.

STATUTA CAPITULI II.

SI aliquis infirmus in mortis periculo petierit Habitum, poterit eidem concedi, si Ministro, Visitatori, aut Discretis videatur conveniens, sed Professionem non emittat, donec annum compleverit. Quòd si tempore sanitatis Habitum susceperit; in periculo mortis poterit ad Professionem admitti ad lucrandas Indulgentias plenarias in Forma Jubilæi, prout in omnibus Ordinibus conceditur Novitiis. Minister instruat Vestitum de omnibus, ad Regulam & Constitutiones spectantibus. Quod si ipse Minister nequeat præstare; onus illud imponat alteri [ex Fratribus vel Sororibus] Personæ bonis moribus, & exemplari virâ probatæ, quæ devotum
I illum

illum vivendi modum doceat Novitium vel Novitiam, Ante Professionem verò examinabuntur, an calleant, sciântque suas obligationes, quas ubi rite noverint, poterunt ad Professionem admitti; quæ in eodem loco fiet, in quo diximus dari debere Habitum. In locis, in quibus non datur competens Fratrum, aut Sororum numerus ad congregationes, & distributiones officiorum faciendas; Guardianus, aut Visitator illarum partium, cum consilio Fratrum ejusdem loci, poterit facere; quod magis Deo placere, & Ordini proficere conspexerit.

*De Forma Habitûs, & Qualitate
Indumentorum.*

CAPITULUM III.

XLIV. **F**Ratres hujus Fraternalitatis panno humili (in pretio, & colore) non prorsus albo, vel nigro vestiantur; nisi per Visitatores, de consilio Discretorum, pro loco, & tempore, cum aliquo ob legitimam, & patentem causam dispensatum fuerit. Chlamydes quòque ac pelles, absque collaturis scissas, vel integras, affibulatas tamen, non patulas (ut congruit honestati) clausasque manicas habeant. Sorores etiam chlamyde induantur, & tunicâ de hujusmodi humili panno factis, vel saltem cum chlamyde habeant quarnellum, seu placentinum, coloris albi vel nigri, aut paludellum amplum de canabo, seu lino absque ulla crispatura consutum. Circa humilitatem panni verò, & pelles Sororum, juxta conditionem cujuslibet, aut loci consuetudinem poterit dispensari. Ligaturis sericis non utantur; pelles duntaxat agninas, bursas de corio, & corrigias similiter absque ullo serico factas, & non alias, tam Fratres habeant, quam Sorores. *Depositis ceteris (juxta B. Petri Apostolorum Principis consilium) vanis hujus seculi ornamentis,*

STATUTA CAPITULI III.

AD evitandas graves inconveniencias ordinatur, & præcipitur; quòd ante Professionem nullus Frater portet Habitum, nec Mulieres saccum, vel formam Habitûs cum manicis largis, vel mantellum ejusdem cum mantello coloris fusci. Forma Habitûs pro viris, est tunica cum manicis in formam crucis, coloris subcinericei [prout in Ordine consuetum] cum chorda. Pro mulieribus verò Scapulare ejusdem coloris, quod ad minus habeat tertiam partem ulnæ quoad longitudinem, & Chordam. Possuntque portare coopertum, vel discoopertum pro sua devotione, ut tamen post Professionem discoopertum portent, dabit Præterens libellum supplicem in Congregatione Visitatoris, Ministri, & Discretorum; qui attentè per informationes secretas considerabunt qualitates officiorum, & virtutes petentium; advertendo majorem partem honoris exterioris, & exempli Ordinis Tertii consistere in bono exemplo, quod præbent illi, qui portant Habitum discoopertum, cum ex illis formetur exemplum de reliquis. Itaque hæc licentia non detur, nisi viris, & mulieribus boni exempli, notæ modestiæ, & virtutis, nec concedatur, nisi in Scriptis, chartâ subscriptâ à Visitatore, Ministro, & Secretario, & sigillatâ Sigillo Ordinis. Sinè quibus conditionibus nemo poterit ferre Habitum discoopertum. Idem dicendum de Sororibus, ut portent eundem Habitum discoopertum. Pro nullo autem casu dabitur licentia viro, seu mulieri vilis officii; scilicet: in officina, vel simili munere, aut collectori vectigalium, vel Tributorum, taliæque officia exercenti; sique (posteaquam discoopertum tulerit) aliquod ex prædictis officiis susceperit, non poterit amplius discoopertum gestare; si autem con-

tradixerit & ab Ordine ejiciatur. Fratres, qui Habitum discoopertum gestant, ferant æquas manicas; Habitus genua cooperiat; & pallium sit duobus digitis longius; nec exterius singularitatem affectent; quæ magis serviat ad ostentationem, quam devotionem. Monentur etiam Fratres omnes, & Sorores, quamvis non portent Habitum discoopertum; ut in vestitu, & cultu talem observent modestiam, & corporis compositionem; ut agnoscantur Sectatores Pœnitentiæ; se scilicet pro illa, & Deo commutasse vanam gloriam, pompam, & ornatum hujus sæculi, imitando saltem ex parte pauperem, & humilem Patriarcham FRANCISCUM; qui etiam vestes proprias pretiosas resignavit ad manus Episcopi Assisensis. Si Frater aliquis Habitum discoopertum gerens, in tantam inciderit paupertatem, ut se labore suo, officio, vel facultatibus sustentare nequeat, vel mendicare cogatur, Habitum exteriorum deponat, idque sine dispensatione observetur. Si verò Frater aliquis (quod Deus avertat) scandalosè vivat; quilibet alius Frater ex Ordine poterit illum charitative admonere, & secundum S. Evangelium ei correctionem fraternam dare, vel si convenientius videatur poterit secretò Ministrum mone- re, & Minister Visitatorem; ut hic eidem correctionem det. Quòd si Frater delinquens facta hac correctione se non emendaverit? Visitator in Præsentia Ministri, vel alterius Fratris devoti, secundà vice eum corripiat, ipsum admonendo, si se non emendaverit, Habitum se privandum. Quòd si post hæc omnia se non emendaverit? occultato [quantum fieri potest] delicto, res ad Discretos Congregationis deferatur; ex quorum parte illi intimabitur, quòd ab Ordine sit exclusus. Si Habitum discoopertum adhuc portaverit, illumque deponere noluerit, quid tunc sit agendum? dicemus postea

*Quòd non vadant ad convivia inhonestà, & Spectacula, & quòd Histri-
onibus non donent.*

CAPITULUM IV.

XLV. **A**ccessus ad inhonesti convivii, seu Spectacula; curias, seu choreas sit iisdem penitus interdictus. Histri- onibus intuitu vanitatis nihil donent; neve quidquam iis à propria familia, seu Domestici- cis detur, urent prohiberi. Cui capitulo ex Statutis nihil addendum occurrit.

De Abstinencia & Jejunio.

CAPITULUM V.

XLVI. **A**B esu carniùm, secundà, quartà, & sextà Ferià, dièque sabbatino abstineant; nisi aliud infirmitas, vel debilitas suadeat. Iis (quibus vena inciditur) triduo carnes dentur, quæ nec Peregrinantibus subtra- hantur. Licita quòque sit omnibus carniùm comestio Festis anni solemnioribus, quibus ceteri Christiani ab antiqua observatione, & Ecclesiæ consuetudine carni- bus vescuntur; aliis etiam diebus (in quibus Jejunium non servatur) ovis, & caseo vesci poterunt. Sed & cum ceteris Religiosis, in eorum Conveni- bus, & domibus licitè sumant, quæ apponuntur; sintque prandio, & cœnâ per diem contenti, exceptis debilibus, viatoribus, & infirmis. Sani- nis autem sit cibus, & potus moderatus, juxta Textum Evangelii: *Attendite, ne corda vestra crapulâ, & ebrietate graventur.*

Prandium non sumatur, nec Cœna; nisi præmissâ saltem Oratione Dominicâ, quæ post sumptionem cuilibet, cum Deo Grati- as, repetenda. Quòd si hæc contigerit omitti dicatur tribus vicibus, Pater noster. Quâlibet

Feriâ sextâ totius anni jejurent , nisi ratione infirmitatis , vel alia legitima de causa excusentur ; præterquam : si Festum Natalis Domini Feriâ sextâ celebrandum occurrat. Sed à Festo Omnium Sanctorum , usque ad Pascha, quartâ & sextâ Feriâ jejurent ; nihilominus alia Jejunia ab Ecclesia , vel ab Ordinario loci communiter indicta servaturi. Quadragesimam à Festo S. Martini, usque ad diem Natalis Domini ; & à Dominica Quinquagesimæ usque ad Pascha , diebus singulis (exceptis diebus Dominicis) servent ; nisi fortè necessitas , vel infirmitas aliud suadeat. Sorores gravidæ , usque ad purificationis suæ diem , ab exercitio seu labore corporali abstineant [si voluerint] operarii , propter laborem , à Festo Resurrectionis Dominicæ , usque ad Festum S. Martini , ter de die [quo labori incumbunt] licitè cibum sumant ; ubi verò in aliorum domibus laboraverint , de omnibus cibis , qui apponuntur , liceat iis manducare ; nisi Feriâ sextâ , vel Sabbatum occurrat , in quibus generaliter Abstinentia est indicta.

STATUTA CAPITULI V.

Patres Guardiani in suis Guardianiis , vel Visitatores pro eodem Districtu determinati , aut Vicarii Monialium (ubi harum Conventus fuerint) dispensare poterunt cum infirmis , iisdemque ministrantibus , cum peregrinantibus , & gravidis usque ad diem purificationis. Similiter iis diebus [in quos Festum solemne cadit & in quo reliqui solent carnes comedere. Deinde cum iis , qui in Conventibus degunt , dispensent diebus illis , quibus in Conventu omnes comedunt. Cum Matre-Familiâs , filiis , & Servis , qui Parentum gubernio subsunt. Cum illis , qui non habent cibum sufficientem , ut servent abstinentiam , vel se sustentent. Denique cum reliquis , qui secundum temporis rigo-

rem , & terræ sterilitatem non inveniuntur in Statu conveniente à carnibus abstinendi , vel jejunandi.

Cæteri ob infirmitatem , laborem , iter , vel necessitatem aliam non excusati , singuli Feriâ sextâ jejurent ; excepto die Natalis Domini , si cadat in Feriam sextam. Jejurent etiam à Festo Omnium Sanctorum usque ad Dominicam primam Adventûs omnibus diebus Mercurii , & Veneris. A prima verò Dominica Adventûs , (quando juxta Indultum *Clementis VII.* incipit Quadragesima S. Martini) jejurent quolibet die , usque ad Nativitatem Domini. Idem dicendum à Dominica Bacchanaliûm (quæ est Dominica Quinquagesimæ) usque ad Dominicam Resurrectionis. Per annum autem , in Vigiliis , aliisque temporibus ab Ecclesia præscriptis Jejunium more aliorum servabunt.

Quoties Fratres , & Sorores per annum confiteri , & Eucharistiam sumere debeant ?

CAPITULUM VI.

XLVII. Singuli Fratres & Sorores , ter in Anno (videlicet in Natali Domini , in Resurrectione D. N. J. C. & Pentecostes Solemnitatibus) peccata propria confiteri , & S. Eucharistiam sumere non intermittant ; insuper reconciliando se Proximis , & bona aliena restituendo.

STATUTA CAPITULI VI.

Quantumvis Regula pro S. Communionem generaliter tantum tres illos dies Festorum Principalium designet ; ordinamus tamen : ut fiat Communio generalis in Festo S. FRANCISCI , & die , quo Ordo Tertius quot annis celebrat Festum Sancto,
vel

vel Sanctæ istius Ordinis proprium. Item die, quo post Festum Omnium Sanctorum fiunt exequiæ pro Defunctis, & eodem die fiet pro Defunctis communio Vivorum. Fiet etiam Communio Generalis, quando ob gravem causam, vel necessitatem communem P. Guardiano, vel Visitatori videbitur. Ut etiam in necessitatibus Regis, Regnorum, Electionis Prælatorum majorum, & publicis. Et quia frequentia Confessionis, & Communionis tantos (laus Deo) in Ecclesia fructus spirituales causat, hodiè que magis à devotis animabus ad praxin, & usum deducta est, quàm tempore Regulæ institutæ; præcipitur; ut præter dictos generales dies Communionis, omnes Fratres & Sorores particulariter communicent in omnibus Festis Domini, B. Virginis, Apostolorum, & S.S. Ordinis, alio autem tempore, quando ad id licentiam obtinuerint à suis Confessariis, & Patribus spiritualibus; quibus injungimus: ut inquirant de spiritu eorum, qui volent communicare; de Progressu in virtute, de compositione tam in-quàm externâ, unde fructus spiritualis crescit, & dignosci potest. Item Communio Paschalis fiet die Jovis sancto, sub Missa majori, de licentia Parochi. Alioquin Communionem Paschalem sument in Ecclesia Parochiali. Communio verò in die Nativitatis Domini fiat in Missa mediæ noctis; qui autem eidem Missæ interesse non poterunt, servabunt Communionem sub alia Missa.

*Quòd Fratres non ferant arma
impugnationis.*

CAPITULUM VII.

XLVIII. **F**Ratres non deferant secum arma impugnationis, nisi pro defensione Romanæ Ecclesiæ, Christianæ Fidei, vel etiam Patriæ suæ; aut de licentia Ministrorum.

STATUTA CAPITULI VII.

STatuitur, quòd Fratres Tertii Ordinis (quamvis ex illis sint, quibus permissum est portare Habitum discoopertum) gladio præcingi possint; cum hoc armorum genus sit ad ornamentum & decorem communem.

De dicendis Horis.

CAPITULUM VIII.

XLIX. **F**Ratres quotidie legant VII. Horas Canonicas. Id est: Matutinum cum Laudibus, Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, Vesperas, & Completorium. Clerici callentes Psalterium, pro Prima legant Psalmum: Deus in nomine tuo, &c. Et Beati immaculati. &c. usque ad Legem ponent cum aliis Psalmis. Juxta Ordinem Ecclesiæ, cum Gloria Patri. Cum verò ad templum non veniunt, legant pro Matutino Psalmos, quos legunt alii Clerici, vel Ecclesia Cathedralis. Alii illiterati dicant pro Matutino XII. Pater noster, & pro qualibet aliarum Horarum VII. cum Gloria Patri. Ad Primam autem & Completorium addent Credo, cum Psalmo: Miserere, qui eundem sciunt. Quòd si Fratres statuto tempore non legerint, dicant ter Pater noster pro Pœnitentia. Infirmi autem [si alias non velint] ad Horas legendas nallatenus tenebuntur. In Quadragesima S. Martini, aliâque majore universæ Ecclesiæ, in Ecclesiis suis Parochialibus ad Horas matutinas personaliter studeant comparere, nisi causâ rationabili excusentur.

STATUTA CAPITULI VIII.

OMnes illi, qui sive ex obligatione, sive ex devotione Divinum aut Canonicum Officium recitant; Suffragiis ad Matutinum, & Vesperas adjungant Commemorationem de S. P. N. FRANCISCO; & ad finem Offi-

cii dicant unum Responsorium, cum Collecta; *Deus venia largitor. &c.* Et per hoc satisfaciunt Officio Regulæ. Qui recitant Officium parvum B. Virginis, & Equites Ordinum Militantium, recitando suorum Ordinum Officia, etiam satisfaciunt; si tam hi, quam illi adjungant aliquas Orationes pro Fratribus defunctis, & animabus in Purgatorio, Gloria Patri (quod notatur in hoc Capitulo Regulæ) dicatur post quodvis Ave Maria, addendum ad Pater noster. Quod Ave quidem vi Regulæ non præscribitur, ex pio tamen usu Devotorum addi solet. Unde quinquaginta quatuor vicibus dici debet Ave MARIA, & Gloria Patri; quia toties dicitur Pater noster, & qui Horas non recitant illo tempore, quo à Communitatibus solent recitari? dicant pro Pœnitentia ter Pater & Ave. Suadetur etiam omnibus, ut singulis diebus recitent Coronam B. Virginis,

*Quòd omnes, qui de Jure possunt,
condant Testamentum.*

CAPITULUM IX.

L. PRæterea omnes, quibus de Jure facultas fuerit, condant testamentum, & de bonis suis, infra tres menses ab ingressu suo in Ordinem immediatè sequentes, disponant, ne contingat quenquam illorum intestatum decedere,

STATUTA CAPITULI IX

ORdinatur, ne ullus ad Professionem quodammodo admitratur, qui non fecerit Testamentum, si de Jure facere possit. Præcipitur autem Confessariis Ordinis nostri, qui vocantur, ut adjuvent, dentque consilium pro Testamento condendo; ne Testatorem sollicitent, ut aliquid Ordini nostro relinquat, sed reminiscantur potiùs, quòd nos Professioni nostræ congruenter, pau-

peritatem & contemptum rerum temporalium, secundùm exemplum S.P.N. quærentes, sequamur consilium Apostoli: *Non quærimus vestra, sed vos.*

De Pace inter Fratres & Externos componendâ.

CAPITULUM X.

LI. DE pace inter Fratres, & Sorores, seu etiam alios extraneos in discordia positos faciendâ [sicut Ministris videbitur] ita fiat; adhibito etiam, ubi opus fuerit, hæc in parte Episcopi Diœcesani consilio,

STATUTA CAPITULI X.

UT pax & concordia conservetur tam inter Fratres hujus Ordinis, quam inter Christianos omnes, Proximos nostros; quærat Fratrum quilibet, ad imitationem Christi, dissidentes componere, sedare discordias, animosque hostiles reconciliare; inquirendo modos, & media, quibus christiana, fraternaque Charitas, & pax communis conservetur.

*Quid agendum, si contra Privilegia
in Jus vocentur?*

CAPITULUM XI.

LII. SI Fratres, vel Sorores contra Jus suum, & privilegia, per vim à Rectoribus locorum (ubi Domicilium habent) vexationibus impetantur? Ministri ad Episcopos, seu locorum Ordinarios sument recursum; juxta quorum consilium sese dirigant, & procedant.

*Cui Capitulo Statuta nihil addiderunt,
quòd Fratres à juramentis publicis pro
possibili abstineant.*

CAPITULUM XII.

LIII. A Juramentis publicis omnes abstineant, nisi urgeat necessitas. Videli-

delicet; in casibus per Indulgentiam Sedis Apostolicæ exceptis. V. G. pro Pace, Fide, calumniâ, & testimonio dando; uti etiam in contractu emptionis, venditionis, & donationis, uti videbitur expedire. In communi etiam colloquio pro posse vitent juramenta. Qui verò die quâdam minùs cautè juraverit ex lapsu linguæ (prout in multiloquio contingere solet) sub vesperum, quando examen conscientiaë faciendum, dicat ter Pater noster, ob incautè factum juramentum. Meminerit autem quilibet, ut ad obsequium divinum familiam propriam hortetur.

STATUTA CAPITULI XII.

TRes illæ vices, (quibus vesperi recitandum est Pater noster, dum fit examen conscientiaë, de operibus per diem peractis) sic intelligendæ sunt, quòd oporteat recitare tot pro singulis juramentis, Fratresque curent in Confessione juramenta breviter explicare, moneantque domesticos suos, ut ea devitent, memores sententiaë à Spiritu S. prolatae *Eccli. 13. v. 12. Vir multum jurans implebitur iniquitate, & non discedet de domo illius plaga.*

De audienda Missa, & Congregatione facienda.

CAPITULUM XIII.

LIV. Fratres omnes sani, & Sorores, cujuscunque loci aut civitatis fuerint (omni die, si commodè possint,) Missæ Sacrificio intersint. Item quolibet mense ad Ecclesiam, sive locum à Ministro determinandum conveniant, Missarum Solemnia audituri. Unusquisque autem usualis monetæ denarium Missario tribuat, qui collectam hanc pecuniam de consilio Ministrorum inter Fratres, & Sorores pauperes, ac debiles, aliòsque indigentes qui non habent, ut post mortem debitè humari possint, dividat æqua-

liter. Deinde pecuniæ istius partem Ecclesiæ, vel loco condicito offerant, studeantque habere virum religiosum, qui verbis Dei iis proponat, ad Pœnitentiam, & opera misericordiæ obeunda eos exstimulet. Interim dum Missæ celebratur Officium, aut verbum Dei proponitur, silentium servant, Orationi & Concioni attentis, nisi aliquem communis utilitas Fraternitatis impediret.

STATUTA CAPITULI XIII.

Quovis mense omnes Fratres, & Sorores congregabuntur, nisi legitime sint impediti. Die Dominico, aliòve determinando, in Capella Tertii Ordinis [ubi fuerit] vel in Ecclesia Religiosorum, Monialium, vel Parochiali, ad aram à Ministro deputandam audient devotè Missam, si que fieri potest; fiet brevis Concio, in qua omnes monendi ad Regulam hanc exactè servandam, ad exercenda opera misericordiæ, aliarumque virtutum. Quâ Exhortatione finita [ut præcipit S. Pater] quivis dabit unum nummum, seu denarium, prout Deus inspiraverit. Et hæc Collecta tradetur Syndico Tertii Ordinis, vel Ministro, & expendetur pro necessitatibus Fratrum, vel Sororum pauperum, infirmorum, incarceratorum, aliisque necessitatibus. Guardiani verò & Visitatores non immisceant se his Collectis tanquam Domini elemosynarum, nisi solum attendendo, ut cum æquitate, & justitia distribuantur; repræsentando, & recommendando necessitates Fratrum, vel Sororum, & aliorum quos indigere noverint.

Semel etiam quolibet mense congregabuntur P. Guardianus, aut Visitator, Minister, Discreti, Secretarius, Syndicus, & Vicarius Cultus divini, congregati que dicent Antiphonam: *Veni S. Spiritus, reple tuorum corda fidelium, & tui amoris ignem in eis accende.* Kyrie eleison, Christe eleison.

Kyrie

Kyrie eleison. Pater noster. &c. Sed libera nos à malo. *Ps. Memento Congregationis tuæ. R. Quam possedisti ab initio. V. Domine exaudi. Sc. Dominus vobiscum. Sc. Oremus. Mentis nostras quesumus Domine lumine tuæ claritatis illustra; ut videre possimus, quæ agenda sunt, & quæ recta sunt agere valeamus. Per Christum. &c.*

Factâ hac præparatione sedebit P. Guardianus, vel Visitator, aut ejus vices gerens, in medio, & ad manum ejus dexteram omnes Sacerdotes, qui habebunt Votum. Ad sinistram autem Sæculares omnes, secundum senium, & dignitatem. Hic proponentur omnia, quæ in Congregatione sunt discutienda. Idque fiet cum summa mansuetudine, & sine pertinaci contentione; procedendo ad vota, in quibus difficultas occurret; existentibus autem paribus votis resolvetur, & fiet id, quod cum voto Præsidis determinabitur; idque scribetur, & sigillabitur per Secretarium in libro Resolutionum. Congregationes (quæ celebrantur sine assistentia Visitatoris, aut alterius à P. Guardiano deputati) irritæ sint, & nullius valoris omnia, quæ in his decidentur. Quòd si fiat aliqua Congregatio sine dicta Assistentia Prælatorum, quia in eodem loco non est Conventus, aut Visitator; omnia per Discretos ordinata, annotentur, sed non mandentur executioni, donec P. Guardianus, aut Visitator approbaverit; sique fuerit causa valde gravis, recurratur ad P. Provincialem, Ministrum Provinciæ. In his Congregationibus fient electiones Officiorum, ex quibus facer hic Ordo conflatur. In his etiam reprehenduntur delinquentes, & decidentur; an, & quando Habitu privandi sint. Proponenturque petitiones eorum, qui Habitu indui desiderant. Denominabiturque persona fide digna, quæ publicè, & privatim, in vitam, mores, familiam eorum inquiret, simulque

an congruam habeant sustentationem, quibus congruenter detur, aut negetur Habitus. Non fiat Congregatio omnium Fratrum absque eo, quòd ista Congregatio Discretorum certum diem determinet. Quòdque diximus in principio Congregationis particularis recitandum esse; idem etiam in principio Congregationum Generalium recitabitur, & utraque pariter finietur, dicentibus omnibus Fratribus præsentibus. Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Deinde Præsides dicat; Pater noster. &c. totum secretò. Et ne nos inducas. &c. *Ps. Confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis. R. à templo sancto tuo, quod est in Jerusalem. Sc. V. Domine exaudi. Sc. Dominus vobiscum. Oremus. Præsta nobis, quesumus, auxilium gratiæ tuæ; ut, qua te auctore facienda cognovimus, te inspirante impleamus. Agimus tibi gratias, omnipotens Deus, pro universis beneficiis tuis. Qui vivis & regnas in secula seculorum.* Deinde dicatur unum Responsorium cum Oratione; *Deus venia Sc. Et Fidelium Deus. Sc.* pro animabus defunctorum Confratrum.

De Fratribus infirmis, & defunctis.

CAPITULUM XIV.

LX. **S**I quempiam Fratrum infirmari contigerit; Ministri per se, vel per alium [alios] ab infirmo requisiti, semel de hebdomada infirmum visitare teneantur, ut eidem Sacramentum Pœnitentiæ administrent, prout melius expedire judicaverint; curantes, ut necessaria infirmo de bonis communibus subministrentur. Si que infirmus ex vita hac migraverit; ejus obitus Fratribus, & Sororibus in loco illo morantibus indicetur, ut defuncti exequiis personaliter intersint, à quibus ante finem Sacrificii, & corporis Sepulturam non recedant. Idem etiam
circa

circa Sorores infirmas, & defunctas est observandum. Præterea intrâ octo dies ab obitu defuncti quivis videat, ut satisfaciât debito suo pro anima defuncti. Videlicet Sacerdos unam Missam celebrando. Literati : 50. Psalmos legendo : illiterati : totidem Pater noster dicendo, & in fine cujuslibet Requiem æternam addendo. Infra annum autem pro Fratrum & Sororum, tam vivorum, quam defunctorum salute tres Missæ celebrentur; alii verò, qui Psalterium legere noverint, illud dicent. Reliqui illiterati centum Pater noster legent, addentque in fine cujuscunque Requiem æternam.

STATUTA CAPITULI XIV.

SI quis Fratrum infirmis & defunctis assistere nequit, quantum in hoc Capitulo præscribitur? poterit ad P. Visitatorem recurrere, & dispensationem ab eo petere, & obtinere. Semper tamen meminerint Fratres, quemadmodum nos in vita cum aliis defunctis egimus, sic alii nobiscum post mortem agent. Quoad assistentiam infirmorum hic specialiter notandum venit, ut si fuerint pauperes, & indigentes; suis eleemosynis assistant eisdem, scilicet deficientibus communibus eleemosynis.

De Ministris.

CAPITULUM XV.

LVI. Quivis Fratrum officia (quæ præsentis formulæ series exprimit) sibi imposita, devotè suscipiat, curètque fideliter. Quodlibet officium autem certo temporis spatio duret, nec ullus Minister instituat ad vitam; sed ejus Ministerium certo tempore limitetur.

STATUTA CAPITULI XV.

Quamvis hoc Capitulum Regulæ agat de Officiis Ordinis, attamen non de
Vinea Seraphica.

signat, quot, vel qualia debeant esse; solum præscribit, ne sint perpetua. Specialiter verò denominatur Officium Ministri; quia autem in diversis partibus diversa sunt officiorum nomina, declaramus officia esse sequentia.

Visitator, Minister, Secretarius, 6. vel 8. Discreti, Zelatores, qui videbuntur necessarii, Vicarius Cultus Divini, & Infirmarius major.

In parvis autem, vel magnis Communitatibus, plura, vel pauciora officia statuentur, prout videbitur convenire. Obligationes cujuslibet officii sunt sequentes.

Ut Tertius Ordo in suo maneat vigore, & in eodem augeatur, maxima ex parte illud dependet à cura Visitorum; qui officiis omnibus invigilabunt instruendo, animando, monendo, reprehendendo Officiales, & Fratres omnes, ut sua officia, & obligationes debitè exequantur.

OFFICIUM VISITATORIS

Est secundum Regulæ C. 16. visitare saltem quolibet anno Fratres Guardianiæ, si Guardiani per se non possint, aut non velint. Hanc visitationem debet Visitator solus facere, & à Ministro debet illi assignari Socius, nisi Minister ipse comitetur. Ipsius est semel quolibet mense in Congregationibus Regulam explicare; assistere Congregationibus Generalibus, & Particularibus Fratrum, in iis præsidendo; prædicare in plateis; temporibus suis facere disciplinas, & in iis sermocinari. Ipsius est visitare infirmos (quos poterit; specialiter eos, quos Minister, & Infirmarius major dixerit esse visitandos; providere incarcerationis, de eleemosynis, & alimentis; animare penuriam patientes, iisque adesse, si alimenta iisdem deferantur; inspi-

K

cere

cere memorias onerum, quibus gravatur Tertius Ordo, & procurare, ut accuratè ferventur. Ante omnia Visitatores habebunt auctoritatem à Provincialibus; nec Guardiani occupabunt eos in obsequiis Conventus, vel Communitatis, ut tempus habeant munere suo fungendi, illudque exactè administrandi. Deinde Visitoribus assignabitur Concionator pro Socio, qui in eorum absentia præsideat Congregationibus, cum eadem auctoritate. In Conventibus, & locis, ubi non sunt tot occasiones: omnia disponant PP. Provinciales, & Guardiani, prout iis convenientius videbitur.

OFFICIUM MINISTRI

LVII. **E**st non minoris honoris, quàm laboris. Cùm enim sit prima Ordinis Persona, debet fieri servus (nam hoc significat Minister) præponendo amorem Dei, & Proximi utilitatem, proprio commodo & quieti. Ab ejus vigilante curâ, & sollicitudine dependet totus Ordo; bonum ipsius exemplum est forma gregis. Omnium aliorum officiorum curam (quasi à se solo dependerent) omnium rerum exterarum, imò cujuslibet rei publicæ (quasi sibi commissa foret) sollicitudinem singularem habeat, necesse est. Quapropter omnibus Fratribus strictè præcipimus, ut in omnibus eidem obediant, illumque venerentur tanquam Superiorem, & Patrem, tam sancti Ordinis, tam religiosæ Congregationis, & venerabilis Familiæ. Illi incumbit rationem dare Visitori de culpis Fratrum, & de omnibus iis, quæ indigent remedio, uti disponitur in C. 19. Regulæ; ut uterque in casu delicti provideat de remedio, cum prudentia & charitate. Remedio autem deficiente delinquens spoliatur Habitu, cum consensu Congregationis, quia censetur incorrigibilis.

Si Minister fuerit occupatus, impeditus, aut infirmus, sic ut non possit rebus Officium suum concernentibus intendere, assignetur illi Coadjutor, quo deficiente assistet illi antiquior Minister; & ubi non sunt Ministri, antiquior Discretus... Notandum autem, si Minister sit sæcularis, Coadjutorem debere Sacerdotem esse; & contra: si Minister sit Sacerdos, Coadjutorem debere esse sæcularem.

Officio Ministri (idem dic de aliis officiis) possunt fungi personæ sæculares. Procurandum tamen (si commodè fieri possit) ut semper sit Sacerdos professus, & Persona gravis. Nihilominus ob rationes, & qualitates occurrentes poterit etiam Sæcularis præferri. Minister habebit librum, in quo elemosynæ advenientes notentur; quas recipiet ipse, ad Syndicum remittendas. Cui etiam per scedulas præscribet; in quales usus sint expendendæ. De acceptis & expensis agetur infra de officio Syndici...

In locis, in quibus fuerint aliqui Fratres, & nullus Minister; P. Guardianus, aut Visitor disponent officia, prout visum fuerit. Si verò pauci fuerint, eorum curam habebit aliquis Frater Sacerdos, vel sæcularis persona antiquior.

Officium Ministri, aut reliquorum Officialium non erit perpetuum secundum dicta; sed ordinariè uno tantùm anno durabit. Qui tamen cum laude præfuerit; poterit in eodem continuare. Ut fufius dicetur infra de Electionibus.

Nec erit subordinatio Ministrorum ad invicem; sed quilibet populus habebit suum Ministrum proprium. Omnèsque subordinabuntur P. Guardianio, vel Visitori. Ministro incumbit cura Festivitatum, quas Tertius Ordo omni anno celebrat, de Sancto, vel Sancta, incidente, seu per sortem, seu per devotionem, seu per Electionem, die proprio,
vel

vel alio tempore, quo magis congrua videbitur. Eo autem die fiet Concio, & Communio Generalis. Utque in toto Ordine sit uniformitas, procuretur; ut Festum principale Tertii Ordinis sit [prout multis in locis fit] Festum Stigmatum S. P. N. FRANCISCI. 17. Sept. quod unicum Festum est proprium filiis tanti Patris, inciditque tempore satis commodo; & habeatur tunc memoria Sancti vel Sanctæ, quæ per sortem obtigerit.

Altera Festivitas pro defunctis Fratribus, & animabus in Purgatorio, habenda est omni anno in Mense Novembri, per Ministrum, auxiliantibus reliquis Fratribus, seu illis, qui ad hoc opus apti censebuntur; & expensis satisfiet per Syndicum ex restantibus communibus eleemosynis. Specialiter autem assistet omnibus Congregationibus, tam generalibus, quam particularibus: providebitque per se necessitatibus infirmorum, non excluso tamen Infiruario majore. Incarceratorum refectioni intererit, decernet Eleemosynas ad succurrendum Pauperibus, Orphanis, & Viduis Ordinis; sicque totam in se suscipiet curam, quasi non haberet alios Officiales in adjutorium sibi datos.

OFFICIUM SECRETARII.

LVIII. **S**ecretario incumbit tenere librum Receptionum, professionum, & consultationum Congregationis. Assistere omnibus Congregationibus Generalibus, & Particularibus, cum Voto in illis. Item Ministrum admonere illorum, qui professuri sunt, aliquot diebus ante Professionem; idcirco, ut fiat informatio vocalis secreta de profectu eorum, & assignetur dies Professionis, antequam examinandi sunt Professuri de peritia Regulæ, & Ordinationum. Deinde Secretarii est tempore Professionis annotare nomen, officium, & qualitatem personæ pro-

fessæ; sique urbs sit magna; plateam, domum, & Parochiam, in qua habitat; expediet scedulas iis; qui vocandi sunt ad Congregationes, funeralia, aliæque Ordinis negotia. Nec minùs iis; qui intimant mortem alicujus Fratris defuncti, scribet Decreta, quæ à Ministro & Congregatione ordinata sunt. Etiam Syndico intimabit, quando aliquæ expensæ faciendæ, vel eleemosynæ erogandæ sint.

Tenebit Sigillum Tertii Ordinis, dabitque litteras, seu obedientiales, seu licentiales à P. Guardiano, vel Visitatore & Ministro signatas, cum subscriptione propriâ; extrahendo ex libris Professionum, diem, mensem, annum, quibus professi sunt. Dabit librum Professionum, & investitionum P. Visitatori, ut ex eo calculum Fratrum extrahat, sciâtque ubi habitent, & illi indè constet status Ordinis. Ita ut sint duo libri; alter penes Visitatorem; alter penes Secretarium. Et in eo, quem habebit Visitator, describentur Fratres in oppidis totius Guardianiæ secundum suam antiquitatem. Et alter erit penes Ministrum in quolibet oppido.

OFFICIUM DISCRETORUM.

LIX. **D**iscreti erunt ad minimum sex, vel plures, pro exigentia necessitatis; secundum ordinationem P. Guardiani, & Ministri, juxta numerum Fratrum. Et procurabitur, ut sint magis graves, intelligentes, & zelosi, pro honore Dei & Ordinis promovendo. Quandoquidem in Congregatione Guardiani, Ministri, Visitatoris, Secretarii, & Discretorum consistit regimen totius Ordinis, & dare hanc ordinationem multis, foret deordinatio; dare verò omnibus confusio. Et quamvis omnes Discreti possint esse meri Sacerdotes, vel meri Laici; procuretur tamen; ut sint tot ex uno genere,

quot ex alio, absque eo, quòd sint dissension-
nes, sed potiùs quisvis ex zelo boni commu-
nis maturè discutiatur, quid expediat præponi
in Congregationibus.

OFFICIUM ZELATORUM.

LX. **H**orum officium est respicere pruden-
ter, secretò, & charitativè, qualiter vi-
vant Fratres; vel quomodo observent Legem
Dei, Regulam, & Ordinationes. Sique aliquem
in his deficere compererint, admonere de-
bent Ministrum, ut de remedio provideat.
Notandum autem, ne zelent super mulieres
maritatas, id enim spectat ad Maritos earum.
Quod si de his speciale quid notetur: ad Vi-
sitatorem, vel Ministrum res deferenda est,
absque eo, quòd ipsæ, vel mariti mone-
antur.

Zelator in oppidis majoribus, ubi non
habet notitiam hominum, accipiet registrum
Fratrum à Secretario, in sua Parochia, vel
vico habitantium, ut sic eos cognoscat, &
admoneat. Zelabunt etiam Zelatores super
Fratres externos, qui portant Habítum non
velatum, præcipuè in Curiis, petentes testi-
monium de illis, quomodo se gerant ibidem.
Quòd si non portent, moneant Ministrum,
ut provideat de remedio. Et illi, qui in ali-
quo loco morantur, excitabunt, & accen-
dent ad exercitia ordinaria reliquos Fratres
& Sorores. Zelator informationem capiet
Fratrum pauperum, & infirmorum sui dis-
trictùs, monebitque Ministrum, aut Infir-
mariùm majorem, ut iisdem succurrat, eòs-
que visitet. Juxta C. 14. Reg. providebitque,
ut alii etiam iis succurrant, & eos visitent.
Item monebit Fratres, ut funeralia comiten-
tur, Suffragia pro Defunctis recitent. Si de-
prehenderit aliquos contentiosos, aut liti-
gantes; moneat Ministrum, ut eos in pace
componat. Juxta C. 10. & 17. Regulæ.

OFFICIUM SYNDICI.

LXI. **A**D manus Syndici devenient om-
nes elemosynæ, sive petiæ, sive
sponte oblata. Id est: tam illæ, quas præ-
scribit Regulæ C. 13. quàm illæ, quas ipsi
Fratres inter se faciunt, pro piis operibus,
incarceratis, infirmis, Festivitatibus Sancto-
rum Tertii Ordinis celebrandis, & agendâ
memoriâ Defunctorum. Et quia pro petiti-
one elemosynarum, pro operibus piis, visa
sunt oriri quædam inconvenientia, credente
vulgo; eas peti pro Tertio Ordine, præci-
pimus, ut nemo propriâ auctoritate præsu-
mat petere elemosynam, sinè licentia P. Vi-
sitatoris, vel Ministri; qui diligenter adver-
tant, quando Elemosyna sit expendenda,
quæ ad manus Syndici deveniet, nec expendi-
tur sinè ordinatione Ministri, in scriptis
factâ per Secretarium.

Officium Vicarii Cultûs Divini.

LXII. **A**D curam Vicarii Cultûs Divini
spectant omnia, quæ circa Ca-
pellam, vel Altare dedicatum pro Tertio
Ordine occurrunt. Curabit munditiem Al-
taris, vel Capellæ, & ornamentorum; ita
ut in omnibus reluceat externus decôr, om-
nèsque ad internam devotionem accendantur.
Petet à P. Guardiano Confessores pro Capel-
la, & à P. Sacrista Sacerdotes, qui Missas
celebrent, vel Particulas communicantibus
distribuant. Ad illum pertinet exornare San-
ctum, in processione circumferendum, eo
die, quo Sancti Festivitas agitur, præparare
tumulam pro memoria, & Festo Fidelium
defunctorum, & animarum in Purgatorio.
Item singulis diebus assistere in Capella,
apponendo candelas, ornamenta, & anti-
pendia altaris, Festo convenientia, facèsque
incendi

incendi solitas à Præfatione ad Communio-
nem, quæ autem figentur in duobus candelabris, vel manibus duorum Fratrum gestabuntur. Pro hoc ministerio autem servire possunt candelæ oblatæ à noviter vestitis & professis. Sed quia non semper potest assistere Vicarius Divini Cultûs, denominabuntur sex Sacristæ (plûs vel minûs, secundùm dispositionem loci) qui eidem permanenter assistent, tam in ornanda capella, quàm in aliis rebus conservandis; attendendo & procurando, ut omnia tam in Congregationibus generalibus, quàm particularibus præviè rite sint disposita, ut cum devotione & silentio peragatur Communio. Pro cura autem & assistentia conceditur Vicario Cultûs Divini, ut habeat votum in Congregationibus, & Electionibus tanquam Discretus.

OFFICIUM INFIRMARII.

LXIII. **I**nfirmarius major omnino sit Sacerdos, si inveniatur. Si verò non inveniatur, sit senex Frater professus, & exemplaris vitæ, qui cum charitate Fratres infirmos, & Sorores visitet; illis suadendo, ut se Deo reconcilient, conscientiam disponent, iis in necessitate consilium, & opem ferat. Procuret, ut condant testamentum, si id necdum fecerint. Juxta C. 9. Regulæ. Sique infirmus indiguerit, admoneat Ministrum, ut eidem succurratur ex communibus elemosynis Ordinis, donec sanitatem recuperarit. Quòd si infirmus moriatur, moneat Confratres & Sorores de ejus obitu, & assistentia in sepultura; ut Fratres recitent recitanda, faciântque diligenter, quæ circa hanc obligationem præcipiunt Regulæ & Constitutiones.

Constituantur etiam 4. vel 6. Infirmarii minores, pro dispositione loci, & numero Fratrum, inter quos oppidum per quadran-

tes distribuatur. Quorum officium erit admonere Infirmarium majorem, Ministrum, aut Visitatorem, vel Fratres omnes, ut infirmos successivè visitent, & consolentur, iisque succurrant.

Convenit etiam in quibusdam locis esse Infirmarias majores, seu personas alterius sexûs [sub hoc titulo] infirmorum obsequio deputatas. Et Infirmarias minores; licet ubique non expediat. Quæ tamen omnia judicio P. Guardiani, & Ministri relinquuntur.

De Electionibus Ministri, & Officialium.

LXIV. **Q**Uandoquidem maxima foret consensus recipere pro Electionibus vota omnium Fratrum; præcipitur, ne quis in illis votum habeat, præter eos, qui in Congregationibus voto gaudent. Videlicet: Minister, Discreti, Secretarius, Syndicus, Vicarius Cultûs Divini, Infirmarius major, & omnes illi, qui olim fuerunt Ministri, ac Visitator, licet in Congregatione præsideat P. Guardianus.

Ad electiones congregabuntur in loco aliquo conveniente, ubi flexis genibus devotè invocabunt gratiam Spiritus S. recitando Hymnum: Veni Creator. &c. cum Oratione de Spiritu S. B. Virgine; & S. P. Francisco. Omnibus jam ordine suo confidentibus P. Guardianus, vel quisquis præsidet, faciet brevem exhortationem de gravitate, & necessitate hujus Congregationis; urque ordinentur omnia ad bonum commune tot hominum, Dei obsequium, & salutem animarum; oneretur Conscientia omnium, quorum est votum dare, & eligere, ut consiciant oculos in Deum, consentiantque in personas majoris talenti, meriti, spiritûs, ac devotionis; & in omnes illos: qui magis habiles sunt ad Ordinis officia. Quisque illa velint suscipere ad laborandum, absque eo, quòd

subintret ambitio, vel alia sinistra intentio, præterquam unius Dei servitium. Nemo autem turberetur, altercetur, vel contendat, quia unus dat votum alteri differenti; siquidem quilibet præsumere potest ac debet, alium hoc facere, quod sibi incumbit, nempe ad unius Dei honorem, & obsequium, Salutemque animarum. In votando quilibet votum suum dabit in scedula scriptum V. G. *do Votum meum pro Officio Ministri, Secretarii &c.* N. N. eique suum nomen subscribet, sicque disponet, ut videri, & legi queat nomen personæ, cui votum datur; nomen verò dantis clausum operietur hostiæ sigillo. Vota incipiant à Junioribus; ultima erunt P. Guardiani, Visitatoris, Ministri, & Coadjutoris, quæ vota recipientur in vase ad hoc deputato; missisque votis omnibus in vas deputatum, regulabuntur scedula secundum vota, ne sint plures, vel pauciores.

Præses cum Ministro, & Secretario congregabuntur seorsim; & Secretarius describet vota cujuscunque. Ille verò, qui vel unum votum habuerit ultra medietatem, canonicè erit electus. Si duo, vel tres vota habuerint æqualia, ideòque electio non fuerit canonica; fiat secundà, vel tertià vice scrutinium, votaque repetantur modo, quo priùs. Si nec sic vota, conveniant, præcipiat Præses, ut de duobus vel tribus, qui plura vota habuere, aliud novum scrutinium habeatur. Quòd si & tunc vota prodeant æqualia; mittantur sortes. Et qui sorte evicerit, confirmabitur in Ministerium. Idem faciendum in Electione Coadjutoris, & Discretorum, ubi fuerit necessarium. Et quilibet Elector dabit scedula continentem nomina eorum, qui sibi magis idonei ad Propositum videbuntur, cui proprià manu subscribet, clausamque subscriptionem tradet. Quamvis id in multis partibus fiat per Conferentiam, uno circiter mense ante Electionem; quem in finem describet

Secretarius nomina Fratrum seniorum, sive Ecclesiasticorum, sive Sæcularium & eorum, qui nondum fuerunt Discreti, & Officiales; ut [ubi sunt magnæ Communitates, & ubi non est mutua notitia] cognosci, & notitia haberi possit omnium Subjectorum ad officia aptorum. Nomina verò libris inscribi debent, ut constet esse Fratres, & plures esse, ex quibus Electio fieri possit.

Notandum, in Electione Discretorum debere manere duos illorum, qui antè fuerunt; ut in Congregationibus suggerant notitiam eorum, quæ antecederet tractata sunt. P. Guardianus, aut Visitator procedent cum omni prudentia, omnia disponendo, prout iis videbitur expedire. Factæ Electioni subscribet P. Guardianus, Minister Officio defunctus, & Secretarius; omniàque reponentur in diem sequentem, quo fiet confirmatio juxta dicenda infra.

De Confirmatione Ministri, & Officialium, & de Capitulo annuo.

LXV. **Q**uolibet anno (statutà die) servabitur Capitulum, ad quod nominatim convocabuntur omnes Fratres, ob infirmitatem, aut distantiam loci non impediti. Omnibus jam de more congregatis, & suo loco sedentibus, genu-flexi dicent Hymnum: *Veni Creator.* &c. cum Versibus, & Orationibus de Spiritu Sancto, B. Virgine, & S. P. N. FRANCISCO. Quibus à P. Guardiano, vel alio majore Prælate dictis sedere possunt, & Præses bonum habeat Sermonem de observantia Regulæ, animetque omnes, ut per obedientiam acceptent sua officia, pro amore Dei, & proximi in iis fideliter laborando. Sermonem peracto vocabit ad se Ministrum Officio absolvendum, qui ante Præsidentem genu-flexus pro negligentis in Offi-

Officio commissis Pœnitentiam petet. Præses verò eidem vel agat gratias pro exantlatis in Officio suo laboribus, vel pro incuria salutarem det admonitionem. Deinde acceptâ Prælati Benedictione suo sedebit loco. Postmodum cum Officialibus reliquis Prælatu eodem procedet loco. Quibus finitis P. Guardianus monstrabit Tabulam Electionis pridie à Secretario confectam, quam altâ & clarâ voce præleget, hoc modo: In Nomine Patris Dei omnipotentis, & Filii, & Spiritûs Sancti, Trium Personarum, & unius Dei, purissimæ Virginis MARIE, Matris, & Domine nostræ sinè peccato originali conceptæ, & Seraphici Patris nostri FRANCISCI, hæc est Electio; quæ in hoc Conventu N. facta est Anno N. Mense N. Die N. per R. P. Guardianum, vel Visitatorem, & per Dominum N. N. Ministrum, & per Congregationem Discretorum, & Officialium, qui hoc anno fuerunt. In qua electus est in Ministrum Dominus N. in Discretos ex Ecclesiasticis N. N. N. ex Sæcularibus N. N. N. in Secretarium N. in Syndicum N. in Vicarium Cultûs Divini N. in Infirmarium majorem N. in Zelatores N. N. N. Lectâ Electionis Tabulâ Minister Neo-Electus accedet Præsidem, qui eidem genu-flexo recommendabit Ordinem, eumque confirmabit, & ad lævam suam sedere faciet in Sede, quam Minister ejus Antecessor occupaverat. Deinde novi Discreti, & Officiales Ordinis accedent similiter Præsidem, quibus sedulitatem & vigilantiam in suis respectivè officiis commendabit, eosque confirmabit. Tandem Cantores, vel Sacerdotes intonant Hymnum: *Te Deum &c.* Et duo Cantores *Vers.* Confirma hoc Deus. *Resp.* Quod operatus es in nobis. Et Præses stans dicit *Vers.* Post Partum Virgo inviolata permansisti. *Resp.* Dei Genitrix intercede pro nobis. *Vers.* Signâsti Domine servum tuum FRANCISCUM. *Resp.* Signis redem-

ptionis nostræ. *Vers.* Dominus vobiscum. *Resp.* Et cum Spiritu tuo.

O R E M U S.

DEUS, qui corda Fidelium S. Spiritûs illustratione docuisti; da nobis in eodem Spiritu recta sapere, & de ejus semper consolatione gaudere.

Concede nos Famulos tuos, quæsumus, Domine Deus, perpetuâ mentis & corporis sanitate gaudere, & gloriosâ B. MARIE semper Virginis intercessione à præsentis liberari tristitia, & æternâ perfrui lætitiâ.

DEus, qui mira Crucis Mysteria in B. P. N. FRANCISCO Confessore tuo multiformiter demonstrâsti: da nobis, quæsumus, devotionis suæ semper exempla sectari, & assiduâ ejusdem Crucis meditatione muniri.

Agimus tibi gratias, omnipotens Deus, pro universis beneficiis tuis. Qui vivis & regnas in læcula sæculorum. *Vers.* Benedicamus Domino. *Resp.* Deo gratias.

Postmodum omnibus suo loco sedentibus, Secretarius reddet rationem summariam omnium, eodem anno perceptorum, & expensorum pro Fratribus infirmis, Pauperibus, in carceratis, Sepulturâ, & funeralibus Defunctorum, aliisque charitatis & fabricæ operibus; ut constet omnibus de fidelitate in expositis elemosynis, sicque omnes animentur, & excitentur ad plures elemosynas, & alia charitatis officia præstanda. Item legetur numerus omnium eodem anno Vestitorum, Professorum, Defunctorum; admonendo singulos, ut fideliter pro iis recitent omnia, quæ Regula præcipit. Si verò quis Suffragia hæc recitare non potuerit, commutet Præses in Sacra pro-defunctis Confratribus legenda. Deinde cantato Responsorio: *Ne recorderis. &c.* pro defunctis Fratribus subdat

Præ-

Præses : Pater noster. &c. Et ne nos inducas in tentationem. *Resp.* Sed libera nos à malo, *Vers.* à porta inferi. *Resp.* Erue Domine Animas eorum. *Vers.* Requiescant in pace. *Resp.* Amen. *Vers.* Domine exaudi Orationem meam. *Resp.* Et clamor meus ad te veniat, *Vers.* Dominus vobiscum. *Resp.* Et cum Spiritu tuo. *Oremus.* Deus veniæ Largitor. &c. Fidelium Deus. &c. *Vers.* Requiem æternam dona eis Domine. *Resp.* Et lux perpetua. &c. *Vers.* Requiescant in pace. *Resp.* Amen.

Quibus peractis, datò signò, Præses dissolvat Capitulum, Secretarius autem suo loco & ordine describet omnium Electorum nomina, subscribente P. Guardiano, Ministro, Visitatore, & Secretario. Et hæc Scriptura ponetur loco publico; ut quisvis videre possit obligationem suam. Eritque alia Tabula, in qua annotabuntur nomina omnium Defunctorum; ut Vivi pro iis Suffragia præscripta recitent.

*De Visitatione, & Correctione
Delinquentium.*

CAPITULUM XVI.

LXVI. **M**inistri Fratres omnes, & Sorores, civitatis vel loci alicujus ad visitationem communem in loco quodam religioso, vel Ecclesia (ubi talis locus prædictus contigerit deesse) convocabunt. Habebuntque Visitatorem Sacerdotem ex aliqua Religione approbata, qui iisdem pro excessibus commissis salutarem Pœnitentiam injungat; nec quisquam alius poterit hoc visitationis officium exercere. Quia verò præsens vivendi Forma à B. P. FRANCISCO institutionem sortita est; consulimus: ut Visitatores, & Informatores de Ordine Fratrum Minorum assumantur, quos Custodes, seu Guardiani desuper requisiti designabunt.

Nullatenus tamen volumus Congregationem à Laïco visitari. Visitationis officium semel in anno exerceatur, nisi pluries necessitas requiret. Delinquentes, & inobedientes ter admoneantur, qui si reperiantur incorrigibiles, de Ordine excludantur cum consilio Discretorum.

STATUTA CAPITULI XVI.

Curabunt Patres Provinciales in singulis Provinciis, & Guardiani in suis Guardianiis, ut in quolibet Conventu designetur aliquis Visitator, qui sit Exemplaris Prædicator; non tantum; ut Fratres omni virtutum genere instruat, devotionem, aliâque pietatis exercitia doceat; verum etiam, ut monitus à Ministro, & Zelatoribus, aut per se, culpam Fratris aut Sororis delinquentis cognoscens, illum charitative admoneat. Quod si hac admonitione non fuerit emendatus, moneat eum P. Visitator, juxta S. Evangelium, secundâ vice, præsentem Ministro, & alio Fratre, ut dictum ad C. 3. Regulæ. Si Frater, vel Soror Habitu spoliatur, id inter Fratres, & Sorores publicabitur, talisque ob inobedientiam suam, & contumaciam, non est amplius S. P. N. FRANCISCI filius, nec velut indignus audeat portare Habitum Ordinis, in & cum quo tot animæ Salutem sunt consecutæ. Si is, qui gestavit patenter Habitum, fuerit rebellis in eo deponendo; per Notarium aliquem intimetur ipsi Provisio Regia *Philippi IV.* virtute cujus poterit implorari auxilium Justitiæ secularis. Originale hujus provisionis asservatur Madriti in Archivio Tertii Ordinis & infra citabitur Bulla *Urbani VIII.* quæ adhuc est efficacior ad illum Habitum spoliandum, qui eundem portare vellet discoopertum sine licentia, & contra voluntatem Superiorum Ordinis.

Rmus P.F. Archangelus de Messina Minister
Gen.

Gen. totius Ordinis Statuta condidit pro hoc Ordine, ut constat ex literis ejus ad universam Religionem expeditis ex Conventu S. Joannis Regum Tolet. 1609. 19. Jul. quæ postmodum approbata sunt à Capitulo Gen. Segovix 1621. in quibus ordinatur : quòd Institutum Tertii Ordinis publicetur per omnes villas, & loca ; in quibus non sunt Conventus. Et quilibet Guardianus mittet ad loca districtus sui [ubi non fuerint Conventus] Religiosum aliquem devotum, qui ad tempus habeat Commissionem dandi Habitum illis, quos idoneos invenerit, præviis tamen informationibus, prout ordinatur in Regula. Et in locis (in quibus fuerint Vicarii Monialium) dabitur iisdem hæc Commissio, dandi aliis Habitum, & sumendi informationes. In iisdem Statutis etiam datur facultas Guardianis, in omnibus Guardianiæ suæ locis personas ad Habitum, & Professionem assumendi, absque eo, quòd expectent novam auctoritatem à suis Provincialibus. Item secundum Regulam possunt designare Visitatores hujus Ordinis ; sique velint, poterunt per seipsos visitare. In locis autem remotioribus, si ibidem sint Parochi Confratres, poterit iis dare commissionem, sumendi personarum informationem, easque Habitu vestiendi. Eademque commissio poterit dari F. Prædicatori ad ea loca excurrenti, semper iis præscribendo : ut de omnibus accuratam dent rationem. Inhibetur autem in iisdem Statutis omnibus Fratribus ; ne Communitatem aliquam instituunt. Permittitur tamen iis, ut faciant Congregationes C. 14. relatas. Itaque in pagis poterunt Fratres & Sorores sollicitare, ut Sacerdos aliquis à P. Guardiano petat, & impetret suam auctoritatem illis assistendi, uti Visitator Religiosus assistit Fratribus in oppidis, in quibus sunt Conventus ; poteruntque similiter suas Congregationes & Electiones Officiorum facere. Nihilominus ad Visitato-

Vinea Seraphica.

rem Religiosum pertinet singulis annis visitare Fratritates Tertii Ord. per totam Guardianiam, si ipse Guardianus id recuset. In Ecclesiâ verò FF. Minorum functionibus & exercitiis suis deputatâ lucrabuntur Jubilæa, & Indulgentias Ordinis immediatè, vel per participationem, Filiis Tertii Ordinis, eorumque Ecclesiis, & Capellis concessas.

De vitandis litigiis inter se, & cum aliis.

CAPITULUM XVII.

LXXVII. **V**itent Fratres & Sorores pro posse, inter se, & cum aliis litigia, & contentiones. Quas si excitari contigerit, pacificè contentur eas dirimere ; alioquin coram illo responsuri (responsuræ) penes quem de Jure, eas dirimendi, potestas residet.

Statuta Capitulo huic addenda non occurrunt. Qualiter, & à quibus dispensari possit in Abstinentia?

CAPITULUM XVIII.

LXVIII. **O**rdinarij, aut Visitator cum Fratribus omnibus, & Sororibus, ex causa legitima, in abstinentiis, jejuniis, & aliis austeritatibus [cùm expedire judicaverint] dispensare poterunt.

STATUTA CAPITULI XVIII.

Quamvis Regula dicat, ut dispensetur in jejuniis, cum iis, qui non possunt jejunare ; injungimus tamen P. Guardianis, (qui sunt Ordinarij, de quibus hoc Capitulum loquitur) & Visitatoribus, ut abstinentias, & jejunia commutent in alia charitatis opera V. G. pro Defunctis orare. Missas audire. Eleemosynas dare. Poterunt etiam jejunia commutare in eleemosynam quolibet mense dandam ; uti dictum C. 14. Regulæ, fieri posse pro alijs pijs operibus in Regula præceptis.

L

CON-

De publicis Defectibus, & Transgressionibus Visitatori denuntiandis.

CAPITULUM XIX.

LXIX. **M**inistri publicos defectus, & transgressiones Fratrum, & Sororum Visitatori denuntient punienda. Si verò quis incorrigibilis inveniretur; post trinam admonitionem debito tempore à Ministris factam, de Discretorum Fratrum aliquorum consilio, Visitatori denuntietur, ex Ordine, & Fratrum aliorum societate eliminandus, quod (ut omnibus palam de ejus eliminatione constet) in sequente Congregatione publicabitur.

Capitulum hoc per se clarum est, Statutis non indiget. Quod in prædictis omnibus nemo ad culpam mortalem obligetur.

CAPITULUM XX.

LXX. **C**æterum in præmissis omnibus, ad quæ Fratres Ordinis vestri, non vi Statutorum Ecclesiæ, vel Mandatorum Dei tenentur, nullum ipsorum ad mortalem culpam volumus obligari; sed impositam sibi à Superioribus pœnitentiam pro transgressionis excessu quisque humiliter acceptet, & efficaciter studeat adimplere.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostri Statuti, & Ordinationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si verò quis id attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & B. B. Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Reate 16. Kalend. Sept. Pontificatus nostri anno 2.

STATUTA CAPITULI XX.

Denique pro securitate conscientiarum, quiete animarum, sedatione scrupulorum, dilatazione cordium, Ordinis Tertii

de Pœnitentia incremento, & observantia meliore hujus Regulæ summus Pontifex *Nicolaus IV.* & reliqui Pontifices ejus Successores usque in hodiernum diem dicunt, & unanimiter declarant: quod in transgressione hujus Regulæ, Præceptorum, & Statutorum nolint Professores ejus ad culpam mortalem obligatos esse; nisi aliàs ex Præceptis Dei, aut Ecclesiæ obligentur; sed tantum, ut recipiant, & humiliter adimpleant Pœnitentiam pro Regulæ transgressionibus injunctam. Nec his contradicunt verba Professionis, quibus dicunt: *Voveo, & promitto Deo omnipotenti. &c.* Quia hoc non est vorum strictum, & in rigore, sed quoddam Propositum firmum observandi Mandata Legis Divinæ, ad quæ observanda omnes Fideles adstringuntur; & per hanc Regulam nihil ei additur. Id enim expressè Pontifex dicit in hoc ultimo Capitulo, declarans voluntatem, & intentionem suam. Eadèmq; fuit voluntas & intentio Seraphici Patris nostri; hanc ipsam tenent Prælari Ordinis, ipsèque (qui ad Professionem admittit) sic sentit; qui etiam moneat Pœnitentem, ut eandem habeat intentionem, non subjiçendi se ipsum novæ obligationi alicujus peccati. Vide dicta ad Capitulum 2.

Hæc sunt Statuta pro Tertiariis sæcularibus utriusque sexûs disposita, excerpta ex Speculo Seraphico; sùntque eadem illa, quæ sua Sanctitas *Innocentius XI.* in Brevi; *Ecclesia Catholica.* specificè confirmavit, & *Innocentius XII.* observari præcepit in Rubricis particularibus Breviarii Franciscani. n. 181. sicque hodie in omnibus Hispaniæ & Italiæ partibus accuratè observantur; quantumvis extra has regiones non tam strictè sint in usu.

F I N I S

Regulæ & Statutorum Tertii Ordinis de Pœnitentia nuncupati,

CON-

CONCESSIO

ve invenitur apud P. Auda de Lantofca, Idio-
mate Italico. fol. 34. de Reg. 3. Ord.

INDULGENTIARUM.

à Summo Pontifice Clemente V. Fratribus & Sororibus III. Ordinis de Pœnitentia datarum; quoties semel in mense audièrint lectionem Regulæ, vel ejus explanationem.

Clemens Episcopus. Servus servorum Dei.

LXXI. **D**ilectis in Christo Filiis, & Filiabus, Fratribus & Sororibus Venerabilis Tertii Ordinis de Pœnitentia; Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Cùm illuminatum sit cor nostrum, & illustratum Spiritu S. cum affectu devoto, & pietate, concedendi liberaliter, & donandi cum prompta manu beneficia locis piis, & devotis personis, specialiter dilectis Fratribus, & Sororibus Ven. Tertii Ordinis S. Francisci, in omni parte terrarum; ubi degunt; in quali Ordine certò reperiantur multa beneficia pro salute animarum. In respectum tanti Ordinis totum mundum illuminantis, ad dicti Ven. Ordinis majorem exaltationem, & honorem, virtute præsentium literarum, manifestum sit omnibus Fratribus & Sororibus dicti Ordinis; quòd omni vice, quando conveniunt in simul, saltem quoad majorem numerum, in uno deputato loco, & ibidem legitur dicta Regula, vel de ista Regula fiat memoria vel mentio etiam Peregrinis, & Extraneis, qui non sunt de ista Regula; considerando illorum Merita: concedimus ex jugi fonte divinæ gratiæ 560. dierum Indulgentias, pro singulis, unâ vice, in mense; quando lecta erit ista Regula. Datum Burdigalæ in Francia. die 8. mensis Maji. 1305. Pontificatus nostri anno 2.] Hoc Bre-

Calendarium Festorum.

Quo Tertiarii ad Divini Officii recitationem uti solent, prout habetur in Libris & Directoriis Ecclesiasticis, in specie in Directorio 3. Ord. R. P. Francisci Diaz. impresso Romæ & approbato 1688. & Capitulo Generali præsentato.

Præscribitur officium.

- LXXII. **B**. Ludovicæ Albertoniæ Vid. Duplex. 31. Janua. *fuit Tertiaria.*
 B. Viridianæ Virg. Duplex. min. 1. Februa. *fuit Tertiaria.*
 B.B. Petri & Sociorum ejus 17. Martyrum *Tertii Ord.* Duplex 2. Clafs. 5. Febr.
 S. Conradi Confessoris dupl. majus 19. Febr. *fuit ex Tertio Ord.*
 S. Coletæ Virg. dupl. maj. 6. Martii. *fuit olim Tertiaria.*
 S. Rosæ Virg. dupl. min. 8. Martii. *ex Tertio Ordine.*
 S. Francisæ Viduæ. Dupl. min. 9. Martii. *fuit quondam Tertiaria.*
 S. Angelæ Fulgin. vid. Dupl. maj. 30. Martii. *fuit ex Tert. Ord.*
 S. Lucii Confels. Dupl. maj. 15. April. *fuit ex Tert. Ord.*
 S. Ivonis Confels. dupl. 2. clafs. 19. Maj. *fuit ex Tert. Ord.*
 Translat. S. Elzearii Confels. Dupl. min. 18. Junii.
 S. Elisabeth Vid. Regina Portuga. Dupl. maj. 4. Julii. *fuit Tertiaria.*
 S. Rochi Confels. Dupl. maj. 16. Aug. *fuit ex Tertio Ordine.*
 B. Claræ de Monte Falc. Dupl. min. 18. Aug. *fuit olim Tertii. Ord.*

- S. Ludovici Regis Franciæ. Ordinis Patroni. Dupl. primæ clafs. 25. Aug. cum Octava. *fuit Tertiarius.*
 Translat. S. Rosæ. Dupl. 2dæ clafs. 4. Septemb. cum Octava.
 S. Elzearii Confefs. Dupl. 2dæ clafs. 27. Septemb. *fuit ex Tertio Ordine.*
 S. Birgittæ Viduæ. Dupl. min. 8. Octob. *Olim fuit Tertiaria.*
 Translat. S. Ivonis. Dupl. min. 27. Octob.
 S. Salomææ. Regina Gallicia. Duplex min. 17. Novemb. *fuit Tertii Ordinis.*
 S. Elisabeth. Vid. Regina Hungaria. Duplex 1. clafs. cum Octava. 19. Novemb.

CAPUT XVII.

De Modo ad Habitum & Professionem admittendi.

LXXIII. Superior, vel Sacerdos ab eodem deputatus, exposito Venerabili, ante altare intonare solet Versum: *Tantum ergo Sacramentum.* Respondentibus Tertiariis. Quo finito Sacerdos Sponsum, vel Sponsam, in scamno prius ad hoc decenter præparato genuflexam accedit, & aquâ benedictâ conspergit; tradens ei in manu dextera Crucifixum, dicens: *Qui vult venire post me, abneget semet ipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.* Deinde in manu sinistra Cereum accensum, dicens: *Sit lucerna ardens in manibus tuis, ut abjicias opera tenebrarum, & induaris arma lucis. In Nomine Patris. &c.* Denique incipit Sacerdos cantare: *Veni Sponsa Christi.* &c. Quæ Antiphona ter à Tertiariis repeti potest; quâ finitâ celebratur Sacrum, usque ad Evangelium. Quo finito conversus ad Sponsam vel Sponsam Sacerdos quærit: quid petis? cui respondet. Reverende Pater, Venerandi Confratres, & dilectissimæ Sorores: pe-

to per amorem Dei, Habitum Probationis Tertii Ordinis S. P. N. FRANCISCI, ad Domino Deo melius ferviendum, servando Regulam, & sancta Dei Mandata.

Factâ hac petitione succinctum & spiritua- lem Sacerdos habet Sermonem, quo peracto denuo quærit: an in petitione factâ, & intentione sancta Sponsus (Sponsa) constans permaneat? quo [quâ] annuente, reponit Sacerdos: orabimus ergo [quotquot hîc præsentibus adsumus] Deum omnipotentem, ut tibi gratiam Spiritûs S. infundere, te in bono Proposito, operæque pio ac laudabili, quod inchoare desideras, confortare dignetur. & statim ad Altare genu flexus Litanias sequentes clarâ & intelligibili voce intonat cunctis respondentibus.

LITANIÆ

Pro Nostratibus ex Apostolico Indulto rite disposita.

K Yrie eleison. Christe eleison.
 Kyrie eleison.
 Christe audi nos. Christe exaudi nos.
 Pater de cælis Deus. Misere nobis.
 Fili Redemptor mundi Deus. Misere nobis.
 Spiritus S. Deus. Misere nobis.
 Sancta Trinitas unus Deus. Misere nobis.
 S. Maria. Ora pro nobis.
 S. Dei Genitrix. ora pro nobis.
 S. Virgo Virginum. ora pro nobis.
 S. Michaël. ora pro nobis.
 S. Gabriël. ora pro nobis.
 S. Raphaël. ora pro nobis.
 Omnes sancti Angeli & Archangeli. Orate.
 Omnes sancti BB. Spirituum Ordines. orate.
 S. Joannes Baptista. ora pro nobis.
 Omnes Ss. Patriarchæ & Prophetæ. orate.
 S. Petre. ora.
 S. Paule. ora.
 S. Andrea. ora.
 S. Ja-